
Vergaderjaar 2023-2024

35 920

Wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met onder andere de uitbreiding van het bestuurlijk handhavingsinstrumentarium (Wet uitbreiding bestuurlijk instrumentarium onderwijs)

M

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 februari 2024

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de uitkomsten van de discussie met de Tweede Kamer over het adviesrapport 'Burgerschapsonderwijs in een veranderende samenleving'¹, naar aanleiding van een toezegging van de voormalig minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs.²

Mbo-opleidingen leiden studenten op voor het functioneren in een beroep, een vervolgopleiding en de samenleving. Daarbij heeft het mbo de doelstelling om de algemene vorming en persoonlijke ontplooiing van de studenten te bevorderen en bij te dragen tot het maatschappelijk functioneren. Onze samenleving staat of valt met gezonde democratische instituties en burgers die de waarde inzien van deze instituties en de onderliggende democratische waarden. Burgerschapsonderwijs speelt hierbij een sleutelrol, onder meer omdat het begrip van en gehechtheid aan democratische waarden bevordert als vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Het realiseren van een goede algehele kwaliteit van het burgerschapsonderwijs is daarmee niet alleen van essentieel belang voor de ontwikkeling van het individu, maar ook voor onze samenleving als geheel. Daarbij is het belangrijk om, zoals het lid Rietveld (CDA) eerder terecht aanhaalde, begrippen als 'democratische waarden' en 'democratische gezindheid' helder te duiden.³ In het wetsvoorstel waarin de burgerschapsopdracht wordt uitgewerkt en dat dit voorjaar in consultatie zal gaan, worden deze en andere begrippen nader gedefinieerd.

Ik heb geconstateerd dat de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs in het mbo te vaak onder de maat is en sterk verschilt tussen en binnen mbo-instellingen.⁴ Op basis van deze conclusies heb ik een expertgroep gevraagd om te adviseren waar de inhoudelijke kern van het burgerschapsonderwijs minimaal over moet gaan, de wijze waarop een resultaatsverplichting of verruiming van de inspanningsverplichting voor studenten kan worden ingevoerd, en over eventuele noodzakelijkheid of wenselijkheid van andere wet- en regelgeving. Ik hecht belang aan onafhankelijk advies van experts, omdat een goede inrichting van onderwijs specifieke pedagogisch-didactische en vakinhoudelijke kennis vereist.

Gevoed door het adviesrapport van de expertgroep, eerdere onderzoeken en moties van de Tweede Kamer⁵, zet ik de komende jaren in op drie pijlers om de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs naar een hoger plan te brengen. Dit betreft het expliciteren van de wettelijke burgerschapsopdracht

¹ Kamerstukken II 2022/23, 31524, nr. 564

² Toezegging nr. 4867.

³ Verslag van de plenaire vergadering van de Eerste Kamer d.d. 6 juni 2023, geraadpleegd van <https://www.eerstekamer.nl/verslag/20230606/verslag#p9>.

⁴ Kamerstukken II 2021/22, 31524, nr. 509.

⁵ Kamerstukken II, 2019/20, 35 336, nr. 16, 31524, nr. 454, 31524, nr. 468.

aan mbo-instellingen, het invoeren van nieuwe kwalificatie-eisen en een passende resultaatsverplichting. Ik realiseer mij dat het verbeteren van de wet- en regelgeving op het gebied van burgerschap een startpunt is voor de verhoging van de onderwijskwaliteit. Daarom zet ik ook in op bekwaamheidsbevordering van docenten en goede ondersteuning van het onderwijsveld. In dat licht is door een consortium van lerarenopleidingen een leergang burgerschap voor mbo-docenten ontwikkeld. Ook worden docenten en besturen geïntensiveerd ondersteund via het Expertisepunt Burgerschap en wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een handreiking om de nieuwe kwalificatie-eisen te vertalen naar de praktijk.

Verloop discussie met de Tweede Kamer

Ik heb in het najaar van 2023 over deze inzet met de Tweede Kamer gesproken.⁶ Ik ben blij dat de Tweede Kamer de ingeslagen koers voor de versterking van het burgerschapsonderwijs in het mbo grotendeels ondersteunt. Daarmee worden belangrijke stappen gezet om de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs in het mbo te verbeteren, met impact op het leven van duizenden studenten.

Voor mij staat voorop dat in elke opleiding burgerschapskennis en -vaardigheden (verder) worden ontwikkeld, zoals vastgelegd in de kwalificatie-eisen. Daarbij hoort dat burgerschap een volwaardige plek heeft in het onderwijsprogramma en dat leeropbrengsten en de ontwikkeling van studenten in beeld worden gebracht.

In de discussie met de Tweede Kamer zijn vragen gesteld waarom ik het advies tot invoering van een instellingsexamen niet geheel heb overgenomen. Daarom zal ik de voor- en nadelen van twee examineringsvormen dit voorjaar opnemen in de Voortgangsbrief aanpak basisvaardigheden MBO. De motie Krul/Peters over de invoering van een instellingsexamen, is voorlopig aangehouden.⁷ Ik zal uw Kamer voor de volledigheid een afschrift van de voortgangsbrief doen toekomen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Robbert Dijkgraaf

⁶ Kamerstukken II, 2023/24, 31 524, nr. 576 en 2023D47486.

⁷ Kamerstukken II, 2023/24, 31 524, nr. 585.